

====excursieverslagen====

Lijken, kringen en kadavers

Jan Alex de Roos

Een verslag van de Avifauna Groningen excursie naar Schiermonnikoog, 16 november 1991, onder leiding van Klaas van Dijk. Aantal deelnemers: 13.

Toen de boot om een uur of tien aanlegde aan de steiger van Schiermonnikoog was het al duidelijk dat het een prachtige dag zou gaan worden. Het was zo helder dat met het blote oog de schoorstenen van de Groninger suikerfabrieken konden worden onderscheiden. Tijdens de overtocht was er al een zeehond gezien, en in het haventje van Schier zwom een Roodhalsfuut, in winterkleed, maar met nog een zweem van rood aan de hals.

Aan het eind van de strekdam klauterde onze leider van het talud en begon met duidelijk enthousiasme dode vogels van onder het wier vandaan te trekken. Later werd ons duidelijk dat deze vorm van ornithologisch bezig zijn (het zogenaamd 'dood vogelen') zijn oorsprong had in het jarenlang verzamelen van stookolieslachtoffers op de Nederlandse stranden; in het jargon staan deze onfortuinlijke vogels bekend als 'stookpieten'. Met bewondering zagen de leden van de expeditie dat het heel goed mogelijk is vogels op naam te brengen die uit niet veel meer bestaan dan twee botjes met wat pulp ertussen. Een groot voordeel is overigens dat de determinatieobjecten rustig blijven liggen. Binnen de kortste keren hadden we een Fuut, enkele Eiders, en een tamelijk gaaf mannetje Zwarte Zeeëend met een mooie knobbel op zijn snavel. En van lekker dichtbij! Een wel heel vreemd skeletje dat Jan onder de prut vandaan trok kenmerkte zich door twee oogkassen die als grote geschutskoepeles boven op de kop zaten. Conclusie: geconsumeerde Houtsnip. Later zouden we aan het eind van de Kobbe-

duinen nog een levende verwant zien vliegen. De kop van zijn dode broertje is nu opgenomen in de schedelverzameling van Pieter.

De dag zou zich blijven kenmerken door een gestage stroom dode vogels, waaronder enkele die tamelijk bijzonder waren. Het lijkt me dan ook aardig om nu een 'Lijkenlijst' te publiceren. Als we die bij elk excursieverslag bijvoegen kunnen we aan het eind van het seizoen een 'Kadaverkalender' opstellen. Afgezien van de al genoemde soorten vonden wij: Scholekster, Kokmeeuw, Zilvermeeuw, Krakeend (vrouwetje), Middelste Zaagbek (een gaaf vrouwetje waaraan we goed konden zien hoe de zaagbekken aan hun naam komen), Zeekoet, Rotgans, en de mooiste van allemaal, een hele gave Grote Jager (op het strand). Prachtige grote zwarte haaksnavel en gemene klauwen aan poten met zwemvliezen. "Iedereen goed gezien, jongens?" vroeg Pieter, en het mes ging erin.

Oeverpiepers en Fratertjes langs de dijk. Via de Kobbeduinen naar het natuurgebied. De mensen die lang bleven talmen bij de Houtsnip werden extra beloond met een overvliegende Pestvogel. Geruchten dat deze soort op het eiland moest zijn hadden ons al bereikt. "We kunnen wel recht doorsteken richting strand," sprak onze leider. "Alles staat droog." En er volgde een tocht door een fantastisch moerasgebied. Midden in de plassen knalde er een zwijgzame, lichtgekleurde snip op. Bokje - voor meerdere leden een nieuwe soort. Het beest was zo aardig om binnen ons gezichtsveld weer te gaan zitten, zodat Jan besloot om er een foto van te gaan maken - een aardige test van de legendarische tamheid van het Bokje. En inderdaad, het beest vloog

pas weer op nadat Jan op minder dan een meter was genaderd, zodat iedereen nog een keer goed kon kijken.

Nat tot aan de knieën bereikten we het strand. Duikers, elf prachtige Kleine Zwanen die vanuit zee komend over ons heen vlogen richting vasteland, vluchtige waarnemingen van Strandleeuwerik en Sneeuwgorst, een groep Wintertalingen boven zee: het leek op deze superheldere dag niet op te kunnen.

Om aan te tonen dat het inderdaad maar doorging laat ik nu het verslagje volgen dat ik schreef voor een ander doel. Het betreft de laatste waarneming van de dag.